

เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพตามแนวคิด “โลกสามมิติ”
**The Legend of Jatukham Rammathep based on The Perspective
of an Intellectual Awakening of the Mystic
and Mythological Dimensions**

¹พัชร รุจิรานันท์

Phatchara Rujiranun

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทย

²สมบัติ สมศรีพลอย

Sombat Somsriploy

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทย,

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Faculty of humanities and social sciences, Department of Thai Language,

Bansomdet Chaopraya Ratchabhat University

¹Corresponding author E-mail: patpatchara52@gmail.com

Received: June 30, 2022; **Revised:** September 8, 2022; **Accepted:** December 31, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพตามแนวคิด “โลกสามมิติ” โดยใช้กลุ่มข้อมูลตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของเรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพนั้น ตัวละครหลัก คือ องค์จตุคามรามเทพ มีคุณลักษณะประกอบด้วยตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่ เป็นวีรบุรุษที่สามารถรบชนะอาณาจักรชวา และเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ในอาณาจักรสุพรรณภูมิ-ศรีวิชัย มีบุญญาบารมี อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ทั้งพุทธานุภาพและฤทธานุภาพ สามารถดลบันดาลให้เกิดเมฆบังพระอาทิตย์และพายุฝนในขณะที่ประกอบพิธีบวงสรวงองค์จตุคามรามเทพ-ตาขุนโหร เป็นเทพยดาที่ขจัดความแห้งแล้งให้แก่ระบบเกษตรกรรมและสร้างความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ โครงเรื่องความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ปรากฏอยู่ในตำนานท้าวพังพะกาฬ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าพระจตุคามรามเทพ นาคปรก 9 เศียร ส่วนในพิธีกรรมไม่ปรากฏความขัดแย้งมีเฉพาะการแสดงปาฏิหาริย์เท่านั้น

ฉากของตำนานและสื่อใหม่ คือ เมืองนครศรีธรรมราช ส่วนพิธีกรรม คือ มณฑลพิธีการ
บวงสรวงองค์จตุคามรามเทพ-ตาขุนโหร เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพดังกล่าว ตรงตามแนวคิด
โลกสามมิติ ส่วนใหญ่เป็นมิติเทพปกรณัมหรือเหนือโลก ได้แก่ องค์จตุคามรามเทพซึ่งเป็นเทพ
เจ้าที่มีบทบาทในฐานะผู้วิเศษและวีรบุรุษ ในมิติปัจเจกบุคคล เรื่องเล่านำไปสู่ความเชื่อ ความ
ศรัทธาของประชาชนแต่ละบุคคล เช่น การประกอบพิธีกรรม การจัดสร้างวัตถุมงคลรูปแบบต่าง
และการสร้างประติมากรรมรูปเคารพองค์จตุคามรามเทพนาครค 9 เศียร ที่นำไปบูชาเพื่อขจัด
ความแห้งแล้งเป็นที่นิยมของบรรดาเกษตรกร และบูชาเพื่อการทำธุรกิจในโลกทุนนิยมให้
ประสบความสำเร็จ และมิติสังคมและวัฒนธรรม จากเรื่องเล่าที่แสดงอิทธิพลต่าง ๆ นำไปสู่
ความเชื่อความศรัทธาของสังคม จึงมีการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงและเกิดวัฒนธรรมการ
สร้างและปลุกเสกวัตถุมงคลจตุคามรามเทพในรูปแบบเครื่องรางของขลังต่าง ๆ

คำสำคัญ: จตุคามรามเทพ, เรื่องเล่า, โลกสามมิติ

Abstract

The objective of this research is to study the legend of Jatukham Rammathep based on the perspective of an intellectual awakening of the mystic and mythological dimensions. The resources of this research are from old and new media, myths, legends, and rites. The result revealed the main part of storytelling is Jatukham Rammathep - Tha Khun Hon who has supernatural power, the hero who wins the Jawa kingdom, and the great king of Suvarnabhumi and Srivijaya. Another segment from the study explained the conflict between humans in Pang Pa Karn's legend, also the human and nature conflict in the legend of Jatukham Rammathep protected by the hood of the mythical nine-head serpent. The new media describe that Nakhon Si Thammarat was the scene in the legend and the rites located in the area of Jatukham Rammathep - Tha Khun Hon's worship.

The three dimensions on an Intellectual awakening of the mystic and mythological dimensions clarify the legend of Jatukham Rammathep as follows. Most of the story happened in the individual dimension where Jatukham Rammathep is the significant god and hero. The legend of Jatukham Rammathep contributes to the belief and faith of the individual. For example, the rite, the Jatukham Rammathep sacred object that uses as a symbol of wealth in capitalism or richness in agriculture. Lastly, the legend in the mythological dimension causes the trail of belief in society such as the worship of the Jatukham Rammathep sacred object as the symbol of amulet and charm.

Key words : Jatukham Rammathep, The Legend, The three Dimensions.

บทนำ

กระแสความนิยมองค์จตุคามรามเทพในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านเมืองของจังหวัด นครศรีธรรมราช ได้แพร่กระจายไปสู่การรับรู้ของสังคมไทยในวงกว้างราวปีพุทธศักราช 2550–2551 หลังจากนั้นจึงเสื่อมความนิยมลง และได้รับการแทนที่ด้วยกระแสความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ เช่น ไอ้ไข่ วัดเจตีย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ท้าวเวสสุวรรณ วัดจุฬามณี จังหวัดสมุทรสงคราม ฯลฯ แม้ว่ากระแสความนิยมองค์จตุคามรามเทพในปัจจุบันอาจจะเลือนลางไปจากสังคมไทย แต่ในความเป็นจริง กระแสความนิยมดังกล่าวยังคงไหลเวียนและดำรงอยู่ในสังคมไทยอย่างเหนียวแน่นปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ วัดถุมงคล พิธีขอได้ไหวรับ พิธีไหว้ครู องค์จตุคามรามเทพ เป็นต้น ความศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการของการเล่าเรื่องในรูปแบบเรื่องเล่าประเภทตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่

เรื่องเล่า หมายถึง บันทึกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เรื่องจริงหรือเรื่องแต่ง ที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบการเขียน คำพูด ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว (อิรวดี ไตรลึงคะ, 2546) ส่วนกาญจนา แก้วเทพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) กล่าวว่า เรื่องเล่าปรากฏในกระบวนการทัศน์เดิมมีลักษณะเป็นการสร้างสรรค์ขึ้น ตั้งคำถามว่า “อะไร” ใช้เรื่องที่แต่งขึ้นเป็นขอบเขตการวิเคราะห์ และแนวทางการวิเคราะห์หาคำปัจจัยภายนอก เช่น จิตวิทยา บริบททางสังคมและเศรษฐกิจการเมือง ส่วนเรื่องเล่าที่ปรากฏในกระบวนการทัศน์ใหม่มีลักษณะเป็นการสร้างความหมาย ตั้งคำถามว่า “มีวิธีการเล่าอย่างไร” ใช้เรื่องแต่งและนวนิยายเป็นขอบเขตการวิเคราะห์ ใช้เครื่องมือสื่อสารทุกชนิดเป็นเครื่องมือวิเคราะห์และการวิเคราะห์ต้องใช้ปัจจัยภายใน เช่น ปรัชญา เป็นหลัก

เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพ มีลักษณะเป็นกระบวนการทัศน์เดิมและกระบวนการทัศน์ใหม่ผสมผสานกันซึ่งดำรงอยู่ในเรื่องเล่าประเภทตำนานที่กล่าวไว้ในหนังสือ ประวัติวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ประวัติวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร, 2553) โดยเฉพาะตำนานองค์จตุคามรามเทพที่ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชทราบกันดีก็คือ “ตำนานพระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช ตอน การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุไปประดิษฐาน ณ หาดทรายแก้ว” ซึ่งเกี่ยวข้องกับพระเจ้าศรีธรรมโศกราชในด้านการก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ทางพระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ ทำให้ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเชื่อว่า พระเจ้าศรีธรรมโศกราช คือ องค์จตุคามรามเทพ ซึ่งทำหน้าที่เสมือนเทพดาประจำเมืองเพื่อปกป้องพระพุทธศาสนาและทำหน้าที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวเมืองตลอดมา

4 วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับองค์ตุคามรามเทพในกระบวนทัศน์ใหม่ เริ่มต้นจากการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งองค์ตุคามรามเทพได้ประทับทรงและได้แนะนำวิธีการแก้ไขคำสาปดวงเมืองนครศรีธรรมราชที่เคยถูกสาปตั้งแต่อดีตโดยการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการถอดแบบบานประตูเพชรด้านขวา และออกแบบเสาหลักเมืองโดยจำลองแบบเสาหลักเมืองนครศรีธรรมราชในรูปแบบคล้ายพระพรหมสี่หน้า รวมถึงวิธีการแก้คำสาปดวงเมืองนครศรีธรรมราชด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องเล่าที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์ตุคามรามเทพ เรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพมีผลให้เกิดการดำรงอยู่อย่างมั่นคงในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสังคมไทย และเกิดปรากฏการณ์การผลิตซ้ำเรื่องเล่าถึงอิทธิฤทธิ์บุญญาบารมีขององค์ตุคามรามเทพ เพื่อสร้างความศรัทธาและความเลื่อมใสในรูปแบบตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับองค์ตุคามรามเทพตามแนวคิด “โลกสามมิติ”

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเรื่องเล่า และแนวคิดทฤษฎี “โลกสามมิติ”
2. รวบรวมเรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพทั้งจากตำนานและจากสื่อใหม่
3. วิเคราะห์เรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพตามแนวคิดโลก “สามมิติ”
4. สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

แนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในบทความวิจัยนี้ประกอบด้วย 2 แนวคิด ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเล่า กาญจนา แก้วเทพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2553) การประกอบสร้างความหมายผ่านการเล่าเรื่องนั้น จะอยู่ที่การเลือกสรรและการผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องเล่ามานำเสนอซึ่งองค์ประกอบของเรื่องเล่า ดังนี้ 1) ตัวละคร (Character) เป็นองค์ประกอบย่อยตัวหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การประกอบสร้างความหมายต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น 2) โครงเรื่อง (Plot) คือ เป็นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ ด้วยตรรกะเชิงเหตุผล 3) แก่นเรื่อง (Theme) คือ แนวคิดหลักในการดำเนินเรื่อง เป็นจุดรวมที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง หรือปมประเด็นสำคัญของเรื่อง 4) ช่วงเวลา (Time) /สถานที่

(Location)/ฉาก (Setting) ปัจจัยด้านเวลา คือ ช่วงเวลาที่เนื้อเรื่องเกิดขึ้น ส่วนปัจจัยด้านสถานที่ ทางกายภาพ อาจเป็นลักษณะธรรมชาติ หรือสถานที่ที่เกิดการตกแต่ง ส่วนบทบาทของฉาก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบสร้างความหมาย ยังคงเป็นไปตามตรรกะของการเล่าเรื่อง 5) เครื่องแต่งกาย (Costume) /พาหนะ (Location)/ อาวุธ (Weaponry) องค์ประกอบทั้ง 3 นี้ เป็นองค์ประกอบสมทบองค์ประกอบหลักอื่น ๆ และ 6) ความขัดแย้ง/ปะทะ (Conflict) เป็นคุณลักษณะที่ทำให้เรื่องเล่ามีความแตกต่างไปจากตัวบทด้านภาษา เรื่องเล่าคือการสานเรื่องราวบนความขัดแย้ง ประกอบด้วย ความขัดแย้งภายในจิตใจ ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน ความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับพลังภายนอก

2. แนวคิดเกี่ยวกับโลกสามมิติ กิ่งแก้ว อัฒนากร (กิ่งแก้ว อัฒนากร, 2563) อธิบายถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคติชนวิทยา โลกสามมิติ ดังนี้ 1) มิติแห่งปัจเจกบุคคล คือ การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจมนุษย์แต่ละคนตามเนื้อหาของข้อมูลที่รวบรวมมา และเพื่อเข้าใจองค์ประกอบทั้งกายและใจ รวมถึงการมองในเชิงจิตวิทยา จิตวิเคราะห์และในเชิงจิตวิญญาณ 2) มิติแห่งสังคมและวัฒนธรรม คือ การศึกษาเพื่อเข้าใจคติชนคติและประเพณีที่เป็นองค์ประกอบของสังคม ทำให้เกิดการหล่อหลอมความเป็นตัวตนของบุคคลและมีแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน และ 3) มิติแห่งเทพปกรณัม/มิติเหนือโลก คือ เรื่องเล่าเกี่ยวกับมหาเทพ เทพเจ้า เทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย รวมทั้งบทบาทของพระองค์ในการสร้างโลก จักรวาล มนุษย์ สัตว์ พืชพรรณและสรรพสิ่ง การปฏิบัติเพื่อแห่งทะเลลโลกยวิสัยขึ้นสู่สภาวะเหนือโลก

ผลการศึกษา

เรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพตามแนวคิด “โลกสามมิติ” โดยใช้กลุ่มข้อมูล ได้แก่ ตำนาน พิธีกรรม และเรื่องเล่าในสื่อใหม่ สามารถวิเคราะห์เรื่องเล่าเกี่ยวกับองค์ตุคามรามเทพที่สอดคล้องตรงตามแนวคิด “โลกสามมิติ” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เรื่องเล่าเกี่ยวกับองค์ตุคามรามเทพตามแนวคิดโลกสามมิติจากกลุ่มข้อมูลต่าง ๆ

๑

1.1 เรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพจากตำนาน แบ่งออกเป็น 2 ตำนาน คือ

1.1.1 ตำนานวีรบุรุษทหารกล้า “พังพะกาฬ” ภพภูมิหนึ่งขององค์ตุคามราม

เทพ

สัมพันธ์ ทองสมัคร (สัมพันธ์ ทองสมัคร, 2550) กล่าวถึง ตำนานการกำเนิดพังพะกาฬ ซึ่งถือเป็นภพภูมิชาติหนึ่งขององค์ตุคามรามเทพ พังพะกาฬ ถือเป็นขุนพลคู่กายของ

พระเจ้าจันทรภาณุที่ 3 แห่งอาณาจักรศรีวิชัย ถือเป็นทหารที่มีความเก่งกล้าสามารถและภายหลังสามารถนำกองทัพกบฏอิสราฟจากกองทัพชาวคีนสู่อาณาจักรศรีวิชัยได้สำเร็จ ดังเรื่องเล่าในหนังสือ ความจริงและความลับ จตุคามรามเทพ เนื้อความดังนี้

พังพะกาฬ เกิดที่บ้านนพเตียน ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่ ตำบลไชยมนตรี อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในตระกูลชวานา วัยทารกพ่อแม่ได้เดินทางไปทำนาและผูกเปลให้ลูกนอนบริเวณบนคันทนา ในขณะที่พ่อแม่กำลังปักกล้าดำนา นั้น ได้มีฝูงนางขนาดใหญ่เลื้อยไปที่เปลของทารก จากนั้นจึงแผ่แม่เบี้ยขึ้นเหนือเปลและได้คายลูกแก้วลูกหนึ่งไว้ในเปล จากนั้นจึงเลื้อยหายไป ในป่า เมื่อพ่อแม่กลับมาดูที่เปล พบว่าเด็กทารกไม่ได้รับอันตรายแต่ประการใด และยังมีนอนเล่นลูกแก้วที่งอแงคายทิ้งไว้ในเปล พ่อแม่จึงคิดว่าบุตรของตนคงจะเป็นผู้มีบุญญาธิการมาถือกำเนิด จึงตั้งชื่อว่า “พังพะกาฬ”

วัยเด็ก พังพะกาฬได้เล่นกับเด็กๆ คนอื่น วันหนึ่งได้เล่นฝึกอาวุธและการจัดกองทัพไปรบกับข้าศึก โดยใช้ไม้ “พาเข” คือ ไม้เนื้ออ่อนซึ่งเป็นพืชที่ขึ้นอยู่ริมน้ำทำเป็นมิดดาบ จากนั้นก็แสดงบทบาทสมมติว่ากำลังรบกับข้าศึกอยู่ในขณะนั้นเอง พังพะกาฬได้แสดงบทบาทสมมติว่ากำลังตัดศีรษะเพื่อน ผลปรากฏว่า ดาบไม้พาเขของพังพะกาฬสามารถตัดศีรษะของเพื่อนขาดและเสียชีวิต ฝ่ายพ่อแม่ของผู้เสียชีวิตจึงนำความขึ้นกราบทูลฟ้องต่อพระเจ้าจันทรภาณุ ทำให้พระเจ้าจันทรภาณุเกิดความประหลาดใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นพระเจ้าจันทรภาณุจึงมีรับสั่งให้นำตัวพังพะกาฬเข้ามา ทอดพระเนตรจึงรู้สึกพอพระทัย เพราะทรงเห็นว่าพังพะกาฬมีเป็นบุคคลที่มีลักษณะดีเลิศในแผ่นดิน จึงรับไว้เป็นบุตรบุญธรรมและมอบหมายให้กรมเมื่อนำค่าทำขวัญไปมอบให้แก่พ่อแม่เด็กที่เสียชีวิต ภายหลังจากที่พังพะกาฬได้เป็นบุตรบุญธรรมพระเจ้าจันทรภาณุแล้ว ก็ได้ศึกษาเรียนรู้ศิลปวิทยาการต่างๆ จนแก่กล้าและเชี่ยวชาญ มีพลังกำลังเหนือกว่าบุคคลทั้งปวงและสามารถล่องหนหายตัวได้อีกด้วย อิทธิฤทธิ์ดังกล่าว เชื่อว่ามาจากฤทธิ์ของลูกแก้วที่พญามอบไว้ให้เป็นของประจำตัวนั่นเอง ในยุคสมัยหนึ่ง อาณาจักรศรีวิชัยเคยตกเป็นเมืองขึ้นของชาวทำให้ต้องยอมสวามิภักดิ์ต่อกษัตริย์ชาว ต่อมาพระเจ้าจันทรภาณุจึงประกาศตนเป็นอิสระจากอาณาจักรชาว จึงให้พังพะกาฬเป็นแม่ทัพหน้า นำทัพเข้าโจมตีกองทัพชาว พังพะกาฬได้นำกองทัพทหารศรีวิชัยเข้าต่อสู้กับกองทัพชาว จนกระทั่งกองทัพชาวแตกพ่าย เป็นเหตุให้พังพะกาฬสามารถกอบกู้เอกราชจากการตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรชาว คีนสู่

อาณาจักรศรีวิชัยได้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งชัยชนะของพังพะกาฬ เกิดจากอิทธิฤทธิ์ของพังพะกาฬที่สามารถล่องหนหายตัวเข้าไปฆ่าฟันทหารขวาล้มตายเป็นจำนวนมากได้และมีผลกำลังที่เหนือกว่ามนุษย์ทั้งปวง และภายหลังจากเสร็จศึกสงครามระหว่างอาณาจักรศรีวิชัยและอาณาจักรขว พะเจ้าจันทรภาณุได้ปูนบำเหน็จให้พังพะกาฬ โดยแบ่งเมืองให้ปกครองกึ่งหนึ่ง มีชื่อว่า “เมืองไชยมนตรี”

จากตำนานท้าวพังพะกาฬ สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องเล่าได้ ดังนี้ ตัวละครหลัก คือ พังพะกาฬ และตัวละครรอง คือ งามบงหลาที่คายลูกแก้วในเปลพังพะกาฬ ฉากคือ เมืองนครศรีธรรมราช และฉากการสู้รบระหว่างอาณาจักรศรีวิชัยกับอาณาจักรขว พังพะกาฬเป็นบุคคลที่มีบุญญาธิการ ในวัยทารก พ่อแม่ได้นำไปเลี้ยงที่นาโดยใช้เชือกผูกเปลนอน จากนั้นงามบงหลาเลื้อยผ่านและได้คายลูกแก้ววิเศษไว้ให้เป็นอาวุธสำคัญ ส่วนโครงเรื่องนั้น เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ครั้งแรกนั้นในวัยเด็ก ได้เล่นกับเพื่อนแล้วใช้ดาบไม้พาเซ ซึ่งถือเป็นไม้เนื้ออ่อนตัดศีรษะเพื่อนขาด จนถูกพ่อแม่เด็กที่เสียชีวิตนำความขึ้นกราบบังคมทูลฟ้องต่อพระมหากษัตริย์ ต่อมาพระเจ้าจันทรภาณุเจ้าผู้ครองนครศรีธรรมราชจึงเรียกไปทำการสอบสวน และทราบถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ที่เกิดขึ้น จึงตัดสินใจรับพังพะกาฬเป็นบุตรบุญธรรม ต่อมาได้เกิดความขัดแย้งได้ต่อสู้กับกองทัพอาณาจักรขวจนได้รับชัยชนะ

เรื่องเล่าดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ท้าวพังพะกาฬเป็นภพภูมิหนึ่งขององค์จุฑามารามเทพที่มีบุญญาธิการสูงส่ง คือ ได้รับลูกแก้ววิเศษ ดังจะเห็นได้ว่า “ได้มีงูจงอางขนาดใหญ่เลื้อยไปที่เปลของทารก จากนั้นจึงแม่แม่เบียดขึ้นเหนือเปลและได้คายลูกแก้วลูกหนึ่งไว้ในเปล” และมีเหตุการณ์ที่แสดงถึงปาฏิหาริย์เกิดขึ้น “พังพะกาฬได้แสดงบทบาทสมมติว่ากำลังตัดศีรษะเพื่อน ผลปรากฏว่า ดาบไม้พาเซของพังพะกาฬสามารถตัดศีรษะของเพื่อนขาดได้” นอกจากนี้หลังจากที่พระเจ้าจันทรภาณุรับพังพะกาฬเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว จึงได้ศึกษาศิลปวิทยาต่าง ๆ จนทำให้พังพะกาฬ “มีผลกำลังเหนือกว่าบุคคลทั้งปวงและสามารถล่องหนหายตัวได้” และได้สร้างวีรกรรมไว้เป็นเกียรติประวัติแก่ท้าวพังพะกาฬ คือ “พังพะกาฬได้นำกองทัพทหารศรีวิชัยเข้าต่อสู้กับกองทัพขว จนกระทั่งกองทัพขวแตกพ่าย”

บุญญาบารมีและอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของท้าวพังพะกาฬ อันเป็นภพภูมิหนึ่งขององค์จุฑามารามเทพ เป็นเครื่องตอกย้ำถึงความน่าเลื่อมใสศรัทธาในความเป็นวีรบุรุษแห่งอาณาจักรศรีวิชัยที่สามารถกอบกู้อิสรภาพจากอาณาจักรขวคืนสู่อาณาจักรศรีวิชัยได้สำเร็จอันเนื่องมาจากบุญบารมีและอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของท้าวพังพะกาฬจากเรื่องเล่าดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดโลกสามมิติในด้าน มิติแห่งเทพปรณัมหรือมิติเหนือโลกที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับ

8 วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

เทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์และมีบทบาทในการสร้างอาณาจักรดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วในประเด็นเรื่องเล่าของท้าวพังพะกาฬ

ภาพที่ 1 รูปเคารพบูชาและรูปหล่อขนาดเล็กของ “พระปิตตาพังพะกาฬ”
(ที่มาภาพ: ถ่ายภาพโดยนายพัชร รุจิรนนท์ เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2562)

นอกจากมิติแห่งเทพปกรณัมหรือเหนือโลกที่กล่าวถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ความศักดิ์สิทธิ์ของท้าวพังพะกาฬแล้ว ประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ยังได้ใช้ประโยชน์จากเรื่องเล่าดังกล่าวในการสร้างวัดถ่มมงคลจุฑามารามเทพควบคู่กับวัดถ่มมงคลท้าวพังพะกาฬ เพราะถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์องค์เดียวกันแต่เกิดคนละภพภูมิ ปรากฏการณ์จากเรื่องเล่าท้าวพังพะกาฬนำไปสู่การสร้างวัดถ่มมงคลพระปิตตาพังพะกาฬ รุ่น วัดมะม่วงขาว ปี 2546 และผ้ายันต์จมนาคราชพังพะกาฬ ปี 2532 (สัมพันธ์ ทองสมัคร, 2550) หากวิเคราะห์ในเชิงจิตวิทยา วัดถ่มมงคลที่เกิดจากเรื่องเล่าเป็นสิ่งตอกย้ำถึงความเชื่อและความศรัทธา เป็นสิ่งที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสามารถอธิบายในแนวคิดโลกสามมิติ ในมิติด้านปัจเจกบุคคลที่มีความเชื่อศรัทธาต่อองค์จุฑามารามเทพอย่างเหนียวแน่น

1.1.2 เรื่องเล่า “การอวตารแห่งองค์จุฑามารามเทพ เทวราชโพธิสัตว์ จักรวาลพรหมโพธิสัตว์”

เรื่องเล่า “การอวตารแห่งองค์จุฑามารามเทพ เทวราชโพธิสัตว์ จักรวาลพรหมโพธิสัตว์” ชินแสชัยมงคล (ชินแสชัยมงคล, 2550) กล่าวว่า

องค์จุฑามารามเทพ เป็นการอวตารของพระเทวราชโพธิสัตว์เพื่อปกป้องรักษามวลมนุษย์ที่กำลังเดือดร้อน บ้านเมืองที่กำลังจะลุกเป็นไฟ ความโกลาหลของโลก โดยการเสด็จมาตามเทวราชโองการด้วยเหตุเฉพาะอย่างที่สำคัญตามนัยช่วงปีที่อยู่ถึงพุทธกาลนี้ ดำเนินแห่งปางขององค์จุฑามารามเทพ

เทวราชโพธิสัตว์นี้ จะมีพญานาคที่มากอยปกป้องดินแดนมนุษย์ร่วมด้วย เชื่อว่าเป็นพญานาคที่คอยดูแลรักษาเมืองนครศรีธรรมราช และสถิตอยู่กับเมืองมาช้านาน จึงเป็นเสมือนพญานาคคู่บารมีองค์จตุคามรามเทพ มีพระราชบิดา พระรายนามว่า “ราชันตะ” หรือ “พระสุริยเทพ” พระราชมารดา คือ พระนางจันทราองค์จตุคามรามเทพได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนานิกายมหายาน และบำเพ็ญพระบารมีจนบรรลุโพธิญาณ ขึ้นพรหมโพธิสัตว์ ส่วนฤทธาานุภาพที่ปรากฏนั้น ประกอบด้วย บารมีฤทธาานุภาพ บุญฤทธาานุภาพ อิทธิฤทธาานุภาพ และปาฏิหาริยานุภาพ สามารถบังคับฟ้าดินได้ และมีวาจาสิทธิาานุภาพอย่างมาก ด้วยพละทานุภาพบารมีอันยิ่งใหญ่และความศักดิ์สิทธิ์ขององค์จตุคามรามเทพ โหราจารย์ บรมครูช่างชาวชวาจะ จึงได้แกะสลักประติมากรรมจำลองรูปขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ตามอุดมคติศาสตร์ศรีวิชัย เรียกว่า “ร่างแปลงธรรม” เป็นรูปสมมติแห่งพระเทวราชโพธิสัตว์ จักรวาลพรหมโพธิสัตว์ ที่มีตัวตนจริงทรงเครื่องราชขัตติยาภรณ์สักร พรั่งพร้อมด้วยเทพอาวุธ และเมื่องค์ราชันย์จตุคามรามเทพสำเร็จมรรคผล ดวงพระวิญญาณจึงได้สถิตอยู่ในรูปประติมากรรม ณ บานประตูทางขึ้นลานประทักษิณา เพราะพระองค์ คือ พระเทวราชโพธิสัตว์ จักรวาลพรหมโพธิสัตว์ ผู้ดูแลรักษาพระบรมสารีริกธาตุ ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช อันเป็นสิ่งเคารพของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชและประชาชนโดยทั่วไป

ภาพที่ 2 บานประตูทางขึ้นลานประทักษิณา วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
(ที่มาภาพ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2563)

จากเรื่องเล่า “การอวตารแห่งองค์จตุคามรามเทพ เทวราชโพธิสัตว์ จักรวาลพรหมโพธิสัตว์” สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องเล่าได้ ดังนี้ ตัวละครหลัก คือ องค์จตุคามรามเทพ ซึ่งถือเป็นภาคหนึ่งของพระนารายณ์อวตาร เพื่อปกป้องรักษามนุษย์ที่กำลังเดือดร้อนปกป้องพระพุทธศาสนาและปกป้องดินแดนมนุษย์ เรื่องเล่านี้แสดงให้เห็นว่า องค์จตุคามราม

เทพ คือ พระเทวราชโพธิสัตว์ที่ถือกำเนิดในตระกูลกษัตริย์และมีพยานาค ซึ่งเป็นตัวละครรอง และเป็นเทพยดาคู่บารมีคู่บารมีพระโพธิสัตว์ “ตำนานแห่งปางขององค์จตุคามรามเทพ เทวราชโพธิสัตว์นี้ จะมีพยานาคที่มาคอยปกป้องดินแดนมนุษย์อยู่ร่วมด้วย เชื่อว่าเป็นพยานาคที่คอยดูแลรักษาเมืองนครศรีธรรมราช ที่สถิตอยู่กับเมืองมาช้านาน จึงเป็นเสมือนพยานาคคู่บารมีรัศมีแห่งปาฏิหาริย์” ส่วนฉากของเรื่องเล่านี้ คือ เมืองนครศรีธรรมราช อันเป็นถิ่นกำเนิดขององค์จตุคามรามเทพ สำหรับโครงเรื่อง ไม่ปรากฏความขัดแย้ง แต่จะกล่าวให้เห็นถึงพุทธานุภาพและฤทธานุภาพครบทุกด้าน ดังจะเห็นได้ว่า “องค์จตุคามรามเทพได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนานิกายมหายาน และทรงมุ่งบำเพ็ญพระบารมีจนบรรลุโพธิญาณ ขึ้นพรหมโพธิสัตว์ ผู้ทรงพุทธานุภาพอันยิ่งใหญ่ ส่วนฤทธานุภาพที่ปรากฏนั้น ประกอบด้วย บารมีพุทธานุภาพ บุญฤทธานุภาพ อิทธิฤทธานุภาพและปาฏิหาริยานุภาพ สามารถบังคับฟ้า สั่งแผ่นดินได้ตามแรงอธิษฐาน อีกทั้งยังมีวาจาสิทธิานุภาพอย่างมาก จนเป็นที่ยำเกรงของมวลชีวิตทั้งหลาย”

การบำเพ็ญเพียรขององค์จตุคามรามเทพจนกระทั่งสำเร็จเป็นพระเทวราชโพธิสัตว์ แสดงให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ขององค์จตุคามรามเทพและมีฐานะเสมือนเทพยดาประจำเมืองนครศรีธรรมราช จากเรื่องเล่าดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดโลกสามมิติในด้าน มิติแห่งเทพ ปกรณ์หรือมิติเหนือโลกที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์และซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าองค์จตุคามรามเทพเป็นเทพดาผู้ทำหน้าที่ปกป้องรักษาเมืองนครศรีธรรมราชและคอยปกป้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

นอกจากมิติทางด้านเทพปกรณ์ที่กล่าวถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ความศักดิ์สิทธิ์ของพระเทวราชโพธิสัตว์ จตุคามรามเทพแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือจากเรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพดังกล่าว นำไปสู่การแกะสลักประติมากรรมจำลองเป็นรูปสมมติแห่งพระเทวราชโพธิสัตว์ “ทรงเครื่องราชขัตติยาภรณ์สีกร พริ้งพริ้วด้วยเทพอาวุธ และเมื่อองค์ราชันย์จตุคามรามเทพสำเร็จมรรคผล ดวงพระวิญาณจึงได้สถิตอยู่ในรูปประติมากรรม ณ บานประตูทางขึ้นลานประทักษิณา” ซึ่งประดิษฐานอยู่ภายในวิหารทรงม้า ทางขึ้นพระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ส่วนมิติปัจเจกบุคคล เมื่อประชาชนไปนมัสการพระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช จะต้องไปกราบสักการะและขอพรจากบานประตูแกะสลักรูปองค์จตุคามรามเทพ ซึ่งเป็นความเชื่อความศรัทธาในระดับปัจเจกบุคคล

1.2 เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพจากพิธีกรรม

เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพจากพิธีกรรมบวงสรวงองค์จตุคามรามเทพ - ตาขุนโหร ณ เขตประกอบอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์ ณ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ของนัก

ธุรกิจการค้า ตระกูลโนมัยพิบูลย์ จากเพจ JATUKAM WORLD กลุ่มผู้ศรัทธาองค์ตุคาม เรือง
เล่ามีเนื้อความดังนี้

ภาพที่ 3 ปรากฏการณ์เมฆก้อนใหญ่บดบังแสงอาทิตย์
ในขณะที่ทำบวงสรวงศาลองค์ตุคามรามเทพและตาขุนโหร

(ที่มาภาพ: <https://web.facebook.com/photo?fbid=10165967793090273&set=pcb.116205089121963>)

เมื่อวันแห่งการรอคอยมาถึงดินฟ้าอากาศชายฝั่งทะเลแจ่มใสแสงแดด
จ้า ท้องฟ้ามีก้อนเมฆลอยอยู่ทั่วไป อากาศเริ่มร้อนอบอ้าวมากขึ้น เมื่อใกล้เวลา
11 นาฬิกา บรรดาลูกหลานซึ่งเป็นหญิงของตระกูลโนมัยพิบูลย์ ต่างเตรียม
หมวกกันแดด ร่ม เพราะไม่มีใครอยากให้ผิวพรรณของตนรองรับรังสีอุลตราไว
โอเล็ตจากแสงอาทิตย์ที่ร้อนจัดอย่างนั้น แต่ด้วยความจำเป็นที่ต้องทำพิธี
บริเวณหน้าศาลกลางศูนย์อุตสาหกรรมแห่งนั้นซึ่งเป็นที่โล่งแจ้ง ปูเสื่อ ปูพรม
ทำพิธีลงพื้นกระเบื้อง บริเวณรอบศาลโดยไม่มีใครรู้ว่าจะต้องทนนั่งตากแดด
นานเท่าไร แต่ด้วยแรงศรัทธาต่อองค์ตุคามรามเทพ ซึ่งได้ดลบันดาลให้การค้า
ธุรกิจของตระกูลโนมัยพิบูลย์สามารถฝ่าวิกฤตการณ์เลวร้ายทางเศรษฐกิจ
มาได้โดยไม่น่าเชื่อ ทั้งยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง จึงทำให้ลูกหลานผู้สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอกจากต่างประเทศยอมรับในสิ่งที่ผู้คนดู
แคลนว่า เป็นความเชื่อในสิ่งมนายไรเหตุผล ขอเพียงได้ชมพิธีการอันแสน
มหัศจรรย์ด้วยตาตนเอง พอถึงเวลามหาฤกษ์ที่กำหนด คนทรงนั่งผ้าโจง
กระเบนสีชมพู สวมเสื้อยืดคอกลมสีขาวคาดเข็มขัดเงิน ตามประเพณีพวกศรี
วิชัยโบราณ เข้าประจำที่ เจ้าพิธีนั่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์สำหรับใช้ในพิธีออกมาจากรถ
เก๋งส่วนตัว ทันใดนั้นทุกคนต่างตกตะลึงเหมือนถูกผีหลอก แทบไม่เชื่อสายตา

12 วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

ตัวเอง เพราะแสงแดดที่แผดจ้า ร้อนระอุเหมือนเปลวไฟนั้น บังเกิดปรากฏการณ์ฟ้ารั่ม ขึ้นอย่างฉับพลัน อาณาบริเวณเขตประกอบอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์ และไกลออกไปในราว 4-5 กิโลเมตร นับจากสถานที่ทำพิธีอันเป็นจุดศูนย์กลาง เป็นวงกลมแผ่รัศมีไปโดยรอบ พื้นที่แถบนั้นตกอยู่ในร่มเงา กลุ่มเมฆฝนสีคล้ำเริ่มทยอยพัดผ่านมามากขึ้นทุกที จนกระทั่งพิธีประดิษฐานพระเสื่อเมืองสำเร็จเสร็จสิ้นลง เมื่อเวลา 12 นาฬิกา เจ้าพิธีบอกให้ทุกคนทราบ ว่าใครประสงค์สิ่งใดก็ขอให้อธิษฐานจิต ขอในสิ่งที่ตนปรารถนา เพราะเป็นเวลา กำลังจะสิ้นฤกษ์แล้ว หากไม่มีอะไรผิดพลาด อีกไม่นานฝนจะตกลงมาทำใหญ่ เพื่อแสดงว่าพื้นดินรับรู้ในการประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ในครั้งนี้ แผ่นดิน จี.เค.แลนด์ ก็จะมีฝนน้ำฝนจากฟ้า อากาศก็จะเย็นสบาย อันเป็นนิมิตหมายให้รู้ว่่านับจากนี้เป็นต้นไปตระกูลมนัสมัยพิบูลย์ จะประสบความสำเร็จรุ่งเรืองมั่งคั่งดังสมปรารถนา รับประกันได้ว่าความหายนะจะไม่มีวันมาเยือนอย่างแน่นอน แล้วสิ่งที่ทุกคนกลางแคลงใจ ในแบบเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่งก็พิสูจน์ตัวของมันเอง เมื่อเกิดลมพัดรุนแรงขึ้น ต่อมาฝนก็เริ่มโปรยปรายลงมาและตกหนักขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งตกหนักมาก น้ำนองไปทั่วเขตนิคมอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์ (JATUKAM WORLD กลุ่มผู้ศรัทธาองค์จุฑามรเทพ, 2564)

จากเรื่องเล่า “การบวงสรวงองค์จุฑามรเทพ - ตาขุนโหร” ของตระกูล “มนัสมัยพิบูลย์” สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องเล่าได้ ดังนี้ ตัวละครหลัก คือ องค์จุฑามรเทพ ที่แสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ผ่านปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ทำให้ผู้ประกอบพิธี ผู้ร่วมพิธีเกิดความอัศจรรย์ ได้แก่ เกิดเมฆบดบังพระอาทิตย์ “เพราะแสงแดดที่แผดจ้า ร้อนระอุเหมือนเปลวไฟนั้น บังเกิดปรากฏการณ์ฟ้ารั่ม ขึ้นอย่างฉับพลัน” นอกจากนั้น หลังจากเสร็จพิธี ก็เกิดปาฏิหาริย์ฝนตก “เกิดลมพัดรุนแรงขึ้น ต่อมาฝนก็เริ่มโปรยปรายลงมาและตกหนักขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งตกหนักมาก น้ำนองไปทั่วเขตนิคมอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์” เรื่องเล่าดังกล่าว ใช้สร้างความศรัทธาให้แก่ผู้เข้าร่วมพิธีและผู้ประกอบพิธีกรรม ส่วนฉากของเรื่องเล่า คือ ปริณมณฑลพิธีบวงสรวงองค์จุฑามรเทพ - ตาขุนโหร

เรื่องเล่าดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดมิติแห่งเทพปรณัมหรือเหนือโลกที่กล่าวถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์องค์ จุฑามรเทพในพิธีบวงสรวงของพระองค์ โดยเกิดปาฏิหาริย์บนท้องฟ้าเหนือมณฑลพิธี ก่อนประกอบพิธี แสงแดดจ้า อากาศร้อนอบอ้าว แต่เมื่อถึงฤกษ์ประกอบพิธีบวงสรวง ท้องฟ้ากลับมีเมฆบดบังพระอาทิตย์ เป็นรัศมีหลายกิโลเมตร หลังเสร็จพิธีก็เกิดลมพายุพัดและฝนตกทำใหญ่ ทำให้เกิดความชุ่มชื้น ปาฏิหาริย์ดังกล่าว ดอกย้าให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างยิ่งยวดแก่คนในตระกูล “มนัสมัยพิบูลย์” ซึ่งนับถือองค์จุฑามรเทพ

เทพอยู่แล้ว “ด้วยแรงศรัทธาต่อองค์จุฑามารามเทพ ซึ่งได้ดลบันดาลให้การค้าธุรกิจของตระกูล มโนมัยพิบูลย์สามารถฟันฝ่าวิกฤตการณ์เลวร้ายทางเศรษฐกิจมาได้อย่างไม่น่าเชื่อ ทั้งยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง จึงทำให้ลูกหลานผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอกจากต่างประเทศ ยอมรับในสิ่งที่ผู้คนดูแคลน” ข้อความของเรื่องเล่าดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความเชื่อระดับ ปัจเจกบุคคลของตระกูล “มโนมัยพิบูลย์” และการสร้างรูปเคารพองค์จุฑามารามเทพ-ตาขุน โหรี ขึ้นภายในบริเวณเขตประกอบอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์ ณ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง เพื่อให้สมาชิกในตระกูล “มโนมัยพิบูลย์” และ พนักงานในบริษัทได้สักการบูชา เป็นศูนย์รวม จิตใจของบุคลากรด้านธุรกิจ ความเชื่อดังกล่าวนับได้ว่าเป็นมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมของ องค์การทางด้านธุรกิจ ที่องค์จุฑามารามเทพมีอำนาจบันดาลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

1.3 เรื่องเล่าองค์จุฑามารามเทพจากสื่อใหม่

เรื่องเล่าองค์จุฑามารามเทพจากสื่อใหม่ เป็นเรื่องเล่าพระจุฑามารามเทพนาคนาคปรก 9 เศียร ที่ปรากฏในสื่อสังคมสมัยใหม่ คือ เพจเฟซบุ๊ก “ตามรอยองค์จุฑามารามเทพ” เป็นเรื่องเล่าความเป็นมาขององค์จุฑามารามเทพ ประวัติศาสตร์สมัยศรีวิชัย และการจัดสร้าง รูปเคารพองค์จุฑามารามเทพ มีเรื่องเล่า ดังนี้

ภาพที่ 11 ภาพองค์จุฑามารามเทพ นาคปรก 9 เศียร

(ที่มา: <https://web.facebook.com/%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%>)

รูปประติมากรรม “พระจุฑามารามเทพประทับนั่งเหนือบัลลังก์พระยานาคราช 9 เศียร” เปรียบดังสัญลักษณ์สื่อความหมายให้ทุกคนทราบว่า “องค์ จุฑามารามเทพ” คือ ปฐมจักรพรรดิผู้สถาปนา “จักรวรรดิสุวรรณภูมิ” และ เคยมีอำนาจยิ่งใหญ่ดุจดั่งจักรวรรดิกรีกและโรมันในทวีปยุโรป สถานที่แห่งนี้ (เทวาลัยจุฑามารามเทพ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) จึงมิใช่เป็นเพียง

ปูชนียสถานประดิษฐานรูปปฏิมากรรมหิมาของ “องค์จตุคามรามเทพ” ที่ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสจากทั่วสารทิศที่หลังไหลมาแสงบุญ กราบไหว้บูชาเพื่อขอพรขอความสวัสดิมงคลให้แก่ตนเองและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังเป็นอนุสรณ์สถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประชาชาติ ที่ยืนหยัดท้าทายภูมิปัญญาของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี นักปราชญ์ ศิลปิน และผู้มาเยือนจากทุกมุมโลก เพื่อช่วยกันไขปริศนาค้นหาความจริงความลับที่ซ่อนอยู่ในมุมมืดของประวัติศาสตร์มาช้านาน เหตุใดจึงสามารถดำรงข้ามมิติแห่งกาลเวลามาได้ อย่างไรก็ตาม รูปประติมากรรมขนาดมหึมาของ “องค์จตุคามรามเทพ” จะบอกเล่าเรื่องราวให้ลูกหลานในวันนี้และในวันหน้ารับรู้ชาวสุพรรณภูมิหรือที่พงศาวดารจีนสมัยราชวงศ์เหลียงเรียกว่า “ฟูนันก๊ก” ไม่ได้อพยพหลบหนีใครมาจากที่ไหน บรรพชนของเราอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินนี้มากกว่า 2,300 ปีแล้ว แม้ว่าในสมัยปัจจุบันผืนแผ่นดินของ “จักรวรรดิสุพรรณภูมิ” ได้แตกสลายกลายเป็นประเทศใหญ่น้อยมากมาย กาลสมัยได้เปลี่ยนแปลงชนชาวสุพรรณภูมินั้นไปนับถือ ลัทธิศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ภาษา ความเชื่อแตกต่างกันไปแล้วก็ตาม แต่จิตวิญญาณที่เคยผูกพันอยู่ร่วมภายใต้อารยธรรมเดียวกัน ยังคงฝังลึกอยู่ภายใต้จิตสำนึกอย่างไม่เสื่อมคลาย จิตศักดิ์สิทธิ์ของ “องค์จตุคามรามเทพ” ที่สถิตอยู่ภายในรูปประติมากรรมขนาดมหึมาที่สุดในโลก จะช่วยดลบันดาลให้ชนชาวสุพรรณภูมิบังเกิดกระแสดวงความคิดความหวังเพื่อฟื้นฟู ศิลปะวิทยาการอันล้ำเลิศของบรรพบุรุษ นำความรอบรู้ทั้งหลายมาประยุกต์สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ เพื่อแข่งขันกับต่างชาติ ผลักดันให้ดินแดนคาบสมุทรอินโดจีนและมวลหมู่เกาะในน่านน้ำทะเลใต้มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่งคั่งดุจดังยุคทองของสุพรรณภูมิในอดีต ตำนาน คือ เรื่องราวที่แต่งขึ้นจากเค้าโครงความจริงในประวัติศาสตร์ ชนชาวสยาม มอญ พม่า เขมร จามปา ลาว เวียดนาม ขวา มลายูล้วนแต่เคยเป็นบ้านพี่เมืองน้องอยู่ร่วมกันในจักรวรรดิสุพรรณภูมิ เชื่อว่าพระยานาคเป็นเทพเจ้าผู้ทรงฤทธาอาณุภาพบันดาลให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง ร่มเย็นเป็นสุข มั่งคั่งสมบูรณ์จึงกราบไหว้บูชาพระยานาค (เทวาลัยจตุคามรามเทพ, 2564)

ในขณะเดียวกันบรรดาศิษยานุศิษย์และผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสใน “องค์จตุคามรามเทพ” ต่างร่วมใจกันสร้างรูปประติมากรรม “พระจตุคามรามเทพประทับนั่งเหนือบัลลังก์พระยานาค 9 เศียร” ขนาดมหึมาที่สุดในโลก โดยหวังว่าจะช่วยดลจิตดลใจให้ผู้นำของชนชาวสุพรรณภูมิ บังเกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน ยุติปัญหาความ

ขัดแย้ง สร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจการค้า และสร้างความมั่งให้แก่มุมภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ช่วยกันสนับสนุนผลักดันให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองสมบูรณ์พูนสุขดุจดั่งจักรวรรดิสุวรรณภูมิในอดีตรูปประติมากรรมจตุคามรามเทพที่สร้างขึ้นเพื่อให้ความ ศักดิ์สิทธิ์ ก็จะมีบังเกิดความศักดิ์สิทธิ์สมความปรารถนา ผู้คนจะหลั่งไหลมากราบไหว้บูชา ขอพรและแก้บนกันไม่ขาดสาย ผืนแผ่นดินไม่มีแห้งแล้ง ทำมาหากินทางเกษตรกรรม อุดมสมบูรณ์ จะได้รับผลดีเกินความคาดหมาย

“พระจตุคามรามเทพนาคปรก 9 เศียร” เป็นประติมากรรมเกิดจากเรื่องเล่า องค์ จตุคามรามเทพนาคปรก 9 เศียร สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องเล่าได้ ดังนี้ ตัวละคร หลักมี 2 ตัวละคร ประกอบด้วยองค์จตุคามรามเทพ ซึ่งเป็นกษัตริย์ในสมัยสุวรรณภูมิ-ศรีวิชัย เป็นต้นตระกูลของคนไทยในปัจจุบัน และมีอำนาจบุญญาบารมีสูงส่ง ส่วนตัวละครหลักอีกตัว คือ พญานาค 9 เศียร ซึ่งเป็นเทพยดาแห่งความอุดมสมบูรณ์ และเป็นเทพยดาคู่บุญบารมีขององค์ จตุคามรามเทพ จึงได้สร้างประติมากรรมรูปเคารพเป็นองค์จตุคามรามเทพประทับนั่งด้วยท่าชัน เชาเหนือขนาด 3 ชั้นของพญานาค และพญานาคแผ่พังพาน 9 เศียร เหนือเศียรองค์จตุคามราม เทพ

ตำนานพญานาค 9 เศียร มีความเกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์ “รูปประติมากรรม จตุคามรามเทพที่สร้างขึ้นเพื่อให้ความ ศักดิ์สิทธิ์ ก็จะมีบังเกิดความศักดิ์สิทธิ์สมความปรารถนา ผู้คนจะหลั่งไหลมากราบไหว้บูชาขอพรและแก้บนกันไม่ขาดสาย ผืนแผ่นดินไม่มีแห้งแล้ง ทำมา หากินทางเกษตรกรรม อุดมสมบูรณ์” แสดงให้เห็นว่า องค์จตุคามรามเทพมีอิทธิฤทธิ์เหนือ พญานาค แม้แต่พญานาคยังคงยอมเป็นบัลลังก์ให้องค์จตุคามรามเทพ ประกอบกับคติความเชื่อ ที่ว่า พระมหากษัตริย์พระองค์ใดสามารถขจัดความแห้งแล้งให้แก่มวลมนุษย์ได้ กษัตริย์พระองค์ นั้นย่อมได้รับความเคารพกราบไหว้บูชาจากมวลมนุษย์

องค์จตุคามรามเทพขจัดความแห้งแล้ง ทำให้คนเกิดความศรัทธา เพราะคนไทยมี อาชีพหลักคือเกษตรกรรม จึงเชื่อว่า การบูชาองค์จตุคามรามเทพจะทำให้ความอุดมสมบูรณ์ และขจัดความแห้งแล้ง ทำให้ผู้ศรัทธาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากเรื่องเล่า ดังกล่าว ทำให้เห็นมิติด้านปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะผู้เลื่อมใสศรัทธาต่อองค์จตุคามรามเทพที่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ชาวสวนผลไม้, ชาวนา และชาวสวนยางพารา ฯลฯ นอกจากนั้น เรื่องเล่าดังกล่าว ยังพยายามหักล้างแนวคิดเดิมที่กล่าวว่า คนไทยอพยพมาจาก เทือกเขาอัลไต และตอนใต้ของประเทศจีน “ที่ยืนยันด้วยหลักฐานภูมิปัญญาของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี นักปราชญ์ ศิลปิน และผู้มาเยือนจากทุกมุมโลก เพื่อช่วยกันไขปริศนาค้นหาความ จริงความลับที่ซ่อนอยู่ในมรดกของประวัติศาสตร์มาช้านาน เหตุใดจึงสามารถดำรงข้ามมิติแห่ง กาลเวลามาได้อย่างไรรูปประติมากรรมขนาดมหึมาของ “องค์จตุคามรามเทพ” จะบอกเล่า

เรื่องราวให้ลูกหลานในวันนี้และในวันหน้ารับรู้ว่าคุณสุวรรณภูมิหรือที่พงศาวดารจีนสมัยราชวงศ์เหลียงเรียกว่า “ฟูนันกัก” ไม่ได้อพยพหลบหนีใครมาจากที่ไหน บรรพชนของเราอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินนี้มากกว่า 2,300 ปีแล้ว”

“รูปประติมากรรม “พระจตุคามรามเทพประทับนั่งเหนือบัลลังก์พระยานาค 9 เศียร” ขนาดมหึมาที่สุดในโลก โดยหวังว่าจะช่วยคลี่คลายจิตใจให้ผู้นำของชนชาวสุวรรณภูมิบังเกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน ยุติปัญหาความขัดแย้ง สร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจการค้า และสร้างความมั่งคั่งแก่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” จากเรื่องเล่า แสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาต่อองค์จตุคามรามเทพ ที่ได้สร้างรูปเคารพประติมากรรม อธิบายในแง่มิติทางเทพปกรณัมหรือเหนือโลก ว่าพระองค์มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ บุญญาบารมี สามารถดลบันดาลให้ชาวสุวรรณภูมิ บังเกิดความรักสามัคคี และยังสอดคล้องกับเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีในปัจจุบัน ตลอดจนอาชีพเกษตรกรรม แสดงให้เห็นว่า อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ขององค์จตุคามรามเทพ สอดคล้องกับบริบทสังคม เศรษฐกิจ อันเป็นมิติทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับองค์จตุคามรามเทพ ปรากฏอยู่ในตำนานท้าวพังพะกาฬ พิธีกรรมบวงสรวงศาลองค์ จตุคามรามเทพ - ตาขุนโหร และในสื่อร่วมสมัย เรื่องเล่าดังกล่าวนำไปสู่การสร้างประติมากรรมองค์จตุคามรามเทพขนาดปรก 9 เศียร ซึ่งมีตัวละครหลัก คือ องค์จตุคามรามเทพ โดยมีเหตุการณ์ประกอบเพื่อแสดงให้เห็นบุญญาบารมีและอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ สอดคล้องกับแนวคิดโลกสามมิติในมิติเทพปกรณัมเป็นส่วนใหญ่ อันนำไปสู่การประกอบพิธีกรรมสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชเพื่อให้เกิดความกลมกล่อมของคนในสังคมตามมิติสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนั้นการจัดสร้างวัตถุมงคลจตุคามรามเทพเพื่อที่เกิดจากเรื่องเล่าเป็นสิ่งที่ตกย้ำถึงความเชื่อและความศรัทธาต่อองค์จตุคามรามเทพตามมิติด้านปัจเจกบุคคล

การอภิปรายผล

เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพตามแนวคิด “โลกสามมิติ” สามารถอภิปรายผลได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพที่ปรากฏในรูปแบบตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่ ในแง่มิติเทพปกรณัม องค์จตุคามรามเทพมีบทบาทในฐานะเทพเจ้าที่ขจัดภัยแล้งให้แก่มนุษย์ สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่สังคมเกษตรกรรมตลอดจนการประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จของบริษัท สอดคล้องกับงานของ แคทรียา อังทองกำเนิด (2562) ที่ศึกษาเรื่องอาร์คีไทฟ์อวตาร ปรากฏการณ์ทางเทพปกรณัมในศาสนาฮินดูและพระพุทธศาสนา พบว่า อาร์คีไทฟ์อวตารมีลักษณะสำคัญ คือ เทพเจ้า/เทพอวตารสู่โลกมนุษย์เพื่อปฏิบัติ พันธกิจในโลก ได้แก่ การปราบอธรรม การสั่งสอนและการชี้แนะหนทาง การเป็นต้นแบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลักดันจิต

วิญญานของมวลมนุษย์ไปสู่หนทางที่สูงขึ้น แต่เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มีฐานะเป็นเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ประจำเมืองนครศรีธรรมราช ที่มีพันธกิจในโลกเพื่อขจัดความแห้งแล้งและดลบันดาลให้ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจเท่านั้น ไม่ถึงขั้นผลักดันจิตวิญญานของมนุษย์ไปสู่หนทางการหลุดพ้น ส่วนการอวตารสำแดงพระองค์ในรูปที่หลากหลายนั้น องค์จตุคามรามเทพได้มีภพภูมิชาติหนึ่ง เป็นท้าวพังพะกาฬ วีรบุรุษที่สำคัญของพระเจ้าจันทรภาณุ แห่งอาณาจักรศรีวิชัย ทรงไว้ด้วยมहिธานุภาพและความกล้าหาญในการสู้รบกับศัตรูแห่งอาณาจักรชวา และรูปเคารพพระจตุคามรามเทพนาครปรก 9 เศียร นับเป็นเทพเจ้าที่สร้างขึ้นมาจากความเคารพศรัทธาของผู้เลื่อมใสศรัทธา เป็นเทพเจ้าปราบความแห้งแล้ง และความล้มเหลวทางธุรกิจให้หายไป

2. วิธีการเล่าและการประกอบสร้างความหมายองค์จตุคามรามเทพ มีการกล่าวถึงอิภินิหารของท้าวพังพะกาฬซึ่งถือเป็นภพภูมิหนึ่งขององค์จตุคามรามเทพ ตั้งแต่วัยทารก เริ่มจากงูจงอางเลื้อยไปที่เปลและคายแก้ววิเศษให้ เมื่อเติบโตขึ้นก็ได้เป็นนักรบที่มีอิทธิฤทธิ์สามารถล่องหนหายตัวเข้าไปฆ่าฟันทหารชวาจนล้มตายและสามารถกอบกู้อิสรภาพคืนสู่อาณาจักรศรีวิชัยได้สำเร็จ รวมถึงองค์จตุคามรามเทพ ถือเป็นพระโพธิสัตว์ที่ประกอบไปด้วยพุทธานุภาพและฤทธานุภาพ ซึ่งสำเร็จบารมีเป็นพระเทวราชโพธิสัตว์ ส่วนการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบวงสรวงองค์จตุคามรามเทพ ได้ส่งผลให้เกิดความผิดปกติทางธรรมชาติในขณะประกอบพิธีกรรมบวงสรวงองค์จตุคามรามเทพ และรูปเคารพองค์จตุคามรามเทพนาครปรก 9 เศียร มีหน้าที่ในการช่วยเหลือมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการเกษตรกรรม เนื่องจากพญานาคเป็นเทพเจ้าที่เกี่ยวข้องกับสายน้ำ สามารถคลี่คลายความแห้งแล้งหรือดลบันดาลไม่ให้เกิดอุทกภัยได้ ทำให้โลกมนุษย์รอดพ้นจากภัยพิบัติทางน้ำ

3. เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพในที่ 2 ที่ปรากฏในตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่ ก่อให้เกิดการจัดสร้างวัตถุมงคลองค์จตุคามรามเทพในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เหรียญจตุคามรามเทพ 5 เหลี่ยม เหรียญพระปิดตาพังพะกาฬ รุ่น 1 เทวาลัยจตุคามรามเทพ เหรียญแสดมัจจุคามรามเทพ เนื้อทองแดง ปี 2530 พระผ่ององค์จตุคามรามเทพ - สุริยันจันทรา รุ่น 1 ปี 2530 พระผ่ององค์จตุคามรามเทพ - สุริยันจันทรา รุ่น 2 ปี 2548 - 2549 พระผ่องจตุคามรามเทพ รุ่น ยามเฝ้าแผ่นดิน พระผ่องจตุคามรามเทพนาครปรก 7 เศียร (สีเหลี่ยมสามสี) ปี 2549 พระผ่องจตุคามรามเทพ (พระผ่องนากีส) รุ่น 1 เทวาลัยจตุคามรามเทพ, เหรียญพระปิดตาพังพะกาฬ รุ่น 1 เทวาลัยจตุคามรามเทพ รูปหล่อลอยองค์พระปิดตาพังพะกาฬ รุ่น 1 เทวาลัยจตุคามรามเทพ ผ้ายันต์พญาชิงชัย 3 สี (ผ้ายันต์นากีส รุ่น 1 เทวาลัยจตุคามรามเทพ) ผ้ายันต์องค์จตุคามรามเทพ รุ่น เกาะเกตรา ปี 2543 ผ้ายันต์ดวงฤกษ์เทวาลัยจตุคามรามเทพ พระผ่องแสดมัจจุคามรามเทพสีขาว (ถอดแบบจากเสาหลักเมืองนครศรีธรรมราช) ปี 2551 นอกจากนี้ ยัง

ก่อให้เกิดพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์ตุคามรามเทพ ดำเนินการโดย พล.ต.ท.สรรเพชญ์ ธรรมาธิกุล ได้แก่ พิธีไหว้ครูองค์ตุคามรามเทพ และพิธีขอได้ให้ไว้รับ จัดขึ้นทุกปี ณ เทวาลัยตุคามรามเทพ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. เรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพในสื่อเก่าและสื่อใหม่ ตลอดจนการสร้างประติกรรมตามสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งวัตถุมงคลของคลัง หากจะนำมารวบรวมเป็นข้อมูลจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการหรือพิพิธภัณฑ์ก็สามารถทำได้ เพื่อรวบรวมประวัติ วัตถุมงคล ตลอดจนศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์ตุคามรามเทพ เพื่อประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และคติชนสร้างสรรค์

องค์ความรู้ใหม่

เรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพที่ปรากฏในตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่ ปรากฏอยู่ในตำนานท้าวพังพะกาฬ พิธีกรรมบวงสรวงศาลจุตุคามรามเทพ และในสื่อใหม่ พระจุตุคามรามเทพนาครปรก 9 เศียร ตัวละครหลักของเรื่องเล่า คือ องค์จุตุคามรามเทพ ที่มีบุญญาบารมี มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ทำให้เกิดเมฆบังพระอาทิตย์ เกิดพายุฝน ในพิธีกรรม เป็นวีรบุรุษ สามารถรบชนะอาณาจักรขวา เป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ในอาณาจักรสุวรรณภูมิ - ศรีวิชัย ส่วนตัวละครรองเสริมสร้างบุญบารมีให้แก่พระองค์ ได้แก่ กุญจางที่คาบลูกแก้ววิเศษมาประทานให้แก่ท้าวพังพะกาฬ และพญานาค 9 เศียร ซึ่งเป็นเทพยดาคู่บุญบารมีกับองค์จุตุคามรามเทพ

โครงเรื่องความขัดแย้ง ปรากฏอยู่ในตำนานท้าวพังพะกาฬ เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เห็นได้จาก ท้าวพังพะกาฬในวัยเด็กใช้ดาบไม้พาเซตต์ศิระเพื่อนขาดและล่องหนหายตัวเข้าไปต่อสู้กับกองทัพอาณาจักรขวาจนกระทั่งได้รับชัยชนะ ส่วนความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ปรากฏให้ทราบจากเรื่องเล่าพระจุตุคามรามเทพนาครปรก 9 เศียร ที่เป็นเทพเจ้าต่อสู้กับความแห้งแล้ง จนนำความอุดมสมบูรณ์กลับมาสู่ดินแดน ฉากของตำนานท้าวพังพะกาฬ คือ ท่งนาที่ทุ่งจางคาบแก้วนำมาให้ เมืองนครศรีธรรมราชและฉากการสู้รบกับอาณาจักรขวา

เรื่องเล่าองค์ตุคามรามเทพที่ปรากฏในตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่นั้น สามารถวิเคราะห์ตามแนวคิดโลกสามมิติได้ ดังนี้ เรื่องเล่าส่วนใหญ่เป็นมิติเทพปรกณ์ ได้แก่ องค์จุตุคามรามเทพ ซึ่งเป็นเทพเจ้าที่มีบทบาทในฐานะผู้วิเศษและวีรบุรุษ สามารถปราบกองทัพอาณาจักรขวาได้ และสามารถดลบันดาลให้ธรรมชาติแสดงความผิตปกติ อันเนื่องมาจากอิทธิพลองค์จุตุคามรามเทพจากการประกอบพิธีกรรมบวงสรวง และในฐานะเทพเจ้าที่ขจัดความแห้งแล้งออกจากโลกมนุษย์ให้มีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนั้น ตัวละครสัตว์ ได้แก่ กุญจาง ปรากฏในตอนท้าวพังพะกาฬวัยเด็ก และได้เลื้อยผ่านและคาบลูกแก้วออกมาให้ท้าวพัง

พะกาฬในเปล ทำให้มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ในมิติปัจเจกบุคคล จากเรื่องเล่าดังกล่าว นำไปสู่ความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชนแต่ละบุคคล เช่น จากการประกอบพิธีกรรม การจัดสร้างวัดถุมงคลรูปแบบต่าง ๆ และการสร้างประติมากรรมรูปเคารพองค์จตุคามรามเทพนาคปรก 9 เศียร ที่นำไปใช้บูชาเพื่อขจัดความแห้งแล้งและเป็นที่ยินยอมของบรรดาเกษตรกรชาวสวนยาง ในพื้นที่ภาคใต้ และการทำธุรกิจในโลกทุนนิยมประสบความสำเร็จต่าง ๆ และมีมติสังคมและวัฒนธรรม จากเรื่องเล่าที่แสดงอภินิหารต่างๆ นำไปสู่ความเชื่อ ความศรัทธาของสังคม จึงมีการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงและวัฒนธรรมในการสร้างและปลุกเสกวัดถุมงคลจตุคามรามเทพในรูปแบบเครื่องรางของขลังต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัย

เรื่องเล่าองค์จตุคามรามเทพที่ปรากฏในตำนาน พิธีกรรม และสื่อใหม่ อาศัยตัวละครหลักของเรื่อง คือ องค์จตุคามรามเทพ สำหรับจัดสร้างวัดถุมงคล และอาศัยตัวละครรองคือ บุญญาธิการและอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้แก่วัดถุมงคลจตุคามรามเทพ โดยเฉพาะด้านปาฏิหาริย์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้ถูกนำไปต่อยอดในการจัดสร้างประติมากรรมรูปเคารพองค์จตุคามรามเทพ นาคปรก 9 เศียร เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความศรัทธาให้แก่ประชาชน รวมถึงการประกอบพิธีกรรมและการจัดสร้างวัดถุมงคลจตุคามรามเทพในรูปแบบต่างๆ ด้วยวิธีการดังกล่าว ส่งผลให้กระแสองค์จตุคามรามเทพยังคงไหลเวียนอยู่ในสังคม ซึ่งจากเดิมอาศัยการประกอบพิธีกรรมและการปลุกเสกวัตถุมงคลเพียงอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันกระแสวัตถุมงคลจตุคามรามเทพ ได้ปรับเปลี่ยนอยู่ในรูปแบบของเรื่องเล่าที่ปรากฏในสื่อใหม่ การจัดนิทรรศการประวัติวัตถุมงคล และศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์จตุคามรามเทพ อันนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงคติชนสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- กิ่งแก้ว อัดถาวร. (2563). *วาทกรรมเพื่อการศึกษาคติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ชินแสชัยมงคล. (2550). *คู่มือขอปาฏิหาริย์และคาถาขอโชคลาภ จตุคามรามเทพ*. กรุงเทพมหานคร : หจก.สำนักพิมพ์ ฐานบัณฑิต.
- ธรรมทาส พานิช. (2542). *ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาสมัยศรีวิชัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อรุณวิทยา.

20 วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

พุทธรัตน์. (2550). *จตุคามรามเทพ เทพองค์ใหม่เมืองนครศรีธรรมราช*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอปป้าพรีนติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

มปผ. (2564). *เทวาลัยจตุคามรามเทพ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2564, จาก
<https://web.facebook.com/photo?fbid=10165967793090273&set=pcb.1162050891219630>

_____. (2564). *JATUKAM WORLD กลุ่มผู้ศรัทธาองค์จตุคาม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2564, จาก
<https://web.facebook.com/%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%>

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร. (2553). *ประวัติวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร*. นครศรีธรรมราช:
โรงพิมพ์เม็ดทราย

สมศักดิ์ ตันตยกุล. *ศรัทธาปาฏิหาริย์จตุคามรามเทพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ อนิเมท
กรุ๊ป.

สรพรเพชญ ธรรมาธิกุล. (2550). *จตุคามรามเทพ ความจริงและความลับที่ไม่เคยมีใครรู้*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์

สัมพันธ์ ทองสมัคร. (2550). *จตุคามรามเทพ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ก.พลพิมพ์ (1996)
จำกัด

สิปปนนท์ นวลละออง. (2564). *ตามรอยองค์จตุคามรามเทพ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2564, จาก <https://web.facebook.com/TrailNorthmen/>

สุริยัน สติชัยภูติกุล. (2550). *จตุคามรามเทพ ที่มา ความเชื่อและศรัทธาแห่งราชันทะเลใต้ มีกฎ
ไว้ไม่จน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสดงดาว.

อิวราดี ไตรลึงคะ. (2546). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แคทริยา อังทองกำเนิด (2562). *อาร์คไทฟ์อวตาร ปรากฏการณ์ทางเทพปรกณ์ในศาสนาฮินดู
และพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (คติชนวิทยา). พิษณุโลก: บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.

